

مقایسه و تحلیل سطح توسعه‌یافتگی استان‌های ایران در حوزه ورزش قهرمانی

رحیم رضانی نژاد^۱، مجید یاسوری^۲، محمد جوادی پور^۳، مینا ملائی^۴

۱. استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان

۲. استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه گیلان

۳. دانشیار برنامه‌ریزی آموزشی، دانشگاه تهران

۴. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان*

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۲/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۹/۱۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر مقایسه و تحلیل سطح توسعه‌یافتگی استان‌های ایران در ابعاد مختلف ورزش قهرمانی بود. این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی است که با استفاده از ۴۸ شاخص، سطح توسعه‌یافتگی ورزش قهرمانی استان‌های ایران در سال ۱۳۹۰، در هفت بعد منابع انسانی، منابع مالی، زیرساخت‌ها و امکانات، موفقیت‌های ورزشی، توان رقابتی، میزبانی رویدادهای ورزشی و آموزش بررسی شده است. از روش تحلیل عاملی برای محاسبه شاخص‌های ترکیبی و از تحلیل خوشه‌ای برای تعیین سطح توسعه‌یافتگی ورزش قهرمانی استان‌ها استفاده شد. بررسی سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها در ابعاد ورزش قهرمانی نشان داد که در اغلب استان‌ها ابعاد منابع انسانی و زیرساخت‌ها و امکانات در سطح نسبتاً توسعه‌یافته، بعد توان رقابتی در سطح نسبتاً توسعه‌یافته و محروم، ابعاد منابع مالی، میزبانی رویدادهای ورزشی و آموزش در سطح محروم و بعد موفقیت‌های ورزشی در سطح بسیار محروم قرار داشتند. بخش دیگر یافته‌ها نشان داد تمام ابعاد توسعه ورزش قهرمانی از الگوی توسعه مرکز پیرامون پیروی می‌کند. به‌کارگیری این الگو در توزیع نابرابر امکانات و منابع مالی سبب تفاوت سطوح توسعه ورزش قهرمانی و شکاف زیاد در سطح توسعه‌یافتگی ورزش قهرمانی استان‌های کشور شده است. این نابرابری‌ها برآیند و بازتابی از عوامل سیاسی-اجتماعی، نارسایی‌های نظام برنامه‌ریزی فضایی و سیاست‌گذاری‌های نادرست، بی‌توجهی به مدیریت یکپارچه کشور، نبود توجه به ظرفیت‌های استان‌ها و فقدان هماهنگی سازمان‌های متولی ابعاد مختلف توسعه است.

واژگان کلیدی: توسعه ورزش قهرمانی، منابع انسانی، زیرساخت‌ها و امکانات، موفقیت‌های ورزشی، توسعه استان‌ها

مقدمه

اولین مشخصه ایران ۱۴۰۴ که در سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور بر آن تأکید شده است، توسعه‌یافتگی است و توسعه تربیت‌بدنی و ورزش نیز به‌عنوان زمینه‌ساز تأمین و تربیت نیروی انسانی سالم و تندرست، بخشی از برنامه‌های توسعه ملی به‌شمار می‌آید. به‌طور کلی، ورزش قهرمانی^۱ و همگانی^۲ و میزان اهمیت سرمایه‌گذاری در آن‌ها، از چالش‌های مهم دولت‌ها در هزاره سوم است؛ اما منافع کلان ورزش قهرمانی موجب ترغیب سیاست‌گذاران به توسعه آن شده است و آن را به یکی از ارکان مهم توسعه ورزش در کشور تبدیل کرده است. موفقیت در میادین بین‌المللی ورزشی موقعیت و جایگاه ارزشمندی است که اغلب دولت‌ها از ظرفیت‌های سیاسی و تبلیغاتی آن برای رسیدن به بسیاری از اهداف غیرورزشی خود استفاده می‌کنند. این نوع موفقیت‌ها به‌علت ایجاد حس غرور ملی، پیوستگی اجتماعی و وجهه بین‌المللی، ظرفیت سوددهی اقتصادی کشور را افزایش می‌دهند؛ بنابراین، کاربرد دیپلماتیک آن نیز روزبه‌روز در حال افزایش است (گرین و هولیهان^۳، ۲۰۰۸). بررسی شاخص‌های توسعه ورزش قهرمانی در استان‌های کشور، آگاهی از جایگاه استان‌ها در ورزش قهرمانی و تعیین میزان توسعه‌یافتگی آن‌ها می‌تواند بیانگر شرایط عمومی ورزش قهرمانی در کشور باشند. منظور از شرایط عمومی در ورزش قهرمانی، محیط‌های اجتماعی و سازمان‌هایی هستند که بستری را فراهم می‌کنند تا ورزشکاران سطوح مختلف ورزشی را پشت سر بگذارند و به نقطه اوج یا بالاترین سطح یک رشته ورزشی دست یابند و به یک ورزشکار نخبه^۴ تبدیل شوند (دی‌بوسچر، دی‌ناپ، ون‌بوتنبرگ، شیپی و بینگهام^۵، ۲۰۰۹). به‌عبارت‌دیگر، مشخص کردن میزان توسعه‌یافتگی استان‌ها در ورزش قهرمانی تا حد زیادی به تشخیص میزان اثربخشی سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش و حتی قطب‌بندی قهرمانی کشور کمک می‌کند. سرمایه‌گذاری تخصصی در ورزش قهرمانی باید مبتنی بر ظرفیت‌های سرزمینی و جغرافیایی هر منطقه، شرایط نیروی انسانی مستقر در آن‌ها و به‌صورت همگرا، با برنامه‌های راهبردی و سطح کلان کشور انجام شود. این‌گونه سرمایه‌گذاری باعث می‌شود که بیشترین استفاده از امکانات موجود شود و زمینه توسعه هرچه‌بیشتر ورزش و به‌ویژه ورزش قهرمانی فراهم گردد.

اگر توسعه ورزش قهرمانی مجموعه عواملی در نظر گرفته شوند که میزان موفقیت هر استان را در ورزش قهرمانی نشان می‌دهند، این عوامل می‌توانند از تعداد ورزشکاران قهرمان تا مدال‌های

-
1. Competitive / Athletic Sport
  2. Sport for all / Mass Participation
  3. Green & Hullahan
  4. Elite
  5. De Bosscher, De Knop, Van Bottenburg, Shibli & Bingham

کسب‌شده توسط این ورزشکاران در رقابت‌های المپیک، جهانی، آسیایی و ملی متغیر باشند. در سند تفضیلی نظام جامع توسعه تربیت‌بدنی و ورزش کشور (۱۳۸۴) نیز متغیرهای مربوط به توسعه ورزش قهرمانی کشور در سه دسته فرایند استعدادیابی و پرورش، وضعیت کسب مدال و مشارکت در ورزش قهرمانی قرار گرفته‌اند. دی‌بوسچر و همکاران (۲۰۰۹) نیز حمایت مالی، سازمان‌ها و ساختارهای سیاسی ورزش، مشارکت، استعدادیابی و نظام توسعه، حمایت پس از قهرمانی از ورزشکاران، تسهیلات و تأسیسات ورزشی، انتخاب مربیان و توسعه مربیگری، رقابت‌ها و مسابقات بین‌المللی و پژوهش‌های علمی را از جمله عوامل مؤثر بر توسعه ورزش قهرمانی یک کشور معرفی کرده‌اند. در سند تفضیلی نظام جامع توسعه تربیت‌بدنی و ورزش کشور (۱۳۸۴)، عوامل و مؤلفه‌های مؤثر بر توسعه ورزش، منابع انسانی، قوانین و مقررات، نهادها، فرهنگ، فناوری اطلاعات و ارتباطات، مدیریت و برنامه‌ریزی، پژوهش و توسعه، استاندارد و ارزیابی، امکانات زیرساختی، امکانات زیربنایی عمومی، امکانات و تأسیسات ورزشی و لوازم و تجهیزات ورزشی معرفی شده‌اند. در برنامه پنجم توسعه ورزش کشور (۱۳۸۸) نیز ابعادی مانند اماکن و تجهیزات ورزشی، منابع مالی، منابع انسانی، فرهنگ در ورزش، آموزش و پژوهش، سرمایه‌گذاری و تقویت بخش خصوصی مطرح شده‌اند. مطالعات این حوزه نیز زیرساخت‌ها، امکانات و تجهیزات، میزان مشارکت افراد، نیروی انسانی، مدال‌های کسب‌شده و تعداد میزبانی مسابقات ورزشی را جزء متغیرهای توسعه‌یافتگی ورزش معرفی کرده‌اند (صادقی آرانی و میرغفوری، ۱۳۸۸).

پژوهش‌های خارجی در این زمینه، عوامل مؤثر بر موفقیت کشورها در رقابت‌های بین‌المللی و توسعه ورزش نخبه را بررسی کرده‌اند (استرکن و کوپر^۱، ۲۰۰۳؛ برنارد^۲، ۲۰۰۸؛ دی‌بوسچر و دی‌ناپ، ون‌بوتنبرگ و شیپی، ۲۰۰۸؛ دی‌بوسچر و همکاران، ۲۰۰۹؛ موآرو^۳، ۲۰۱۰؛ آندرف^۴، ۲۰۱۰) و به سنجش سطح توسعه‌یافتگی ورزش یک کشور کمتر توجه شده است. در داخل کشور نیز به موضوع توسعه ورزش و به‌ویژه ورزش قهرمانی توجه کمتری شده است و بیشتر مطالعات بر برنامه‌ریزی‌های راهبردی متمرکز شده‌اند. از این میان، دو مطالعه بر ورزش قهرمانی و حرفه‌ای در سطح ملی متمرکز شده‌اند (مظفری، الهی، عباسی، احدپور و رضایی، ۱۳۹۱؛ احسانی، امیری و قره‌خانی، ۱۳۹۲) که عمدتاً با رویکرد برنامه‌ریزی راهبردی انجام گرفته‌اند. برخی دیگر از پژوهش‌ها نیز ابعاد خاصی از عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش قهرمانی را (رضوی، خوش‌چهره، کاظم‌نژاد و عباسی، ۱۳۸۳؛ مرادی، هنری و احمدی، ۱۳۹۱؛ رجبی، حسینی، رضوی و حسینی، ۱۳۹۱) بررسی کرده‌اند.

-
1. Sterken, & Kuper
  2. Bernard
  3. Mourao
  4. Andreff & Andreff

همچنین، ریحانی، عیدی و رضانی‌نژاد (۱۳۸۹) و رضانی‌نژاد و ریحانی (۱۳۹۰) چالش‌ها و فرایندهای ورزش قهرمانی و نخبه را بررسی کرده‌اند.

در مطالعات محدود این حوزه، مواردی از نابرابری استان‌ها در توسعه ورزش تأیید شده است؛ برای مثال، از میان مطالعات بسیار اندک موجود در زمینه توسعه ورزش و ورزش قهرمانی، نخستین بار جمالی، پورمحمدی و قربانی (۱۳۸۸) روند توسعه‌یافتگی ورزش استان‌ها را در کنار سایر ابعاد توسعه اجتماعی با استفاده از چهار شاخص سرانه ورزشی، تعداد مربیان زن به‌ازای ده هزار نفر جمعیت زن، تعداد ایستگاه‌های ورزشی همگانی ناحیه به‌ازای صد هزار نفر جمعیت و تعداد هیئت‌های ورزشی فعال ناحیه به کل هیئت‌های ورزشی شهری سنجیدند. آن‌ها مشخص کردند که سطح توسعه‌یافتگی ورزشی استان‌ها در این دوره تغییرات زیادی داشته است. صادقی آرانی و میرغفوری (۱۳۸۸) نیز با استفاده از بیست شاخص زیرساخت‌ها، امکانات و تجهیزات، میزان مشارکت افراد، نیروی انسانی، مدال‌های کسب‌شده و تعداد میزبانی مسابقات ورزشی، توسعه‌یافتگی ورزش را در استان‌های ایران در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ بررسی کردند و نشان دادند باوجود کاهش تعداد استان‌های کمتر توسعه‌یافته در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۴، بیش از ۹۳ درصد از استان‌های ایران از امکانات ورزشی کافی محروم بودند. عسکریان، جعفری و فخری (۱۳۹۲) نیز سطح توسعه ورزش قهرمانی استان‌های کشور را بررسی کردند و نشان دادند که در سال ۱۳۸۸، استان‌های فارس، اصفهان و مازندران توسعه‌یافته بودند و استان تهران به‌دلیل شدت توسعه‌یافتگی ورزشی نسبت به سایر استان‌ها ناهمگن بود.

بررسی مبانی و پیشینه پژوهش نشان می‌دهد مطالعاتی که در آن‌ها از شاخص‌های مرتبط با ورزش قهرمانی برای تعیین توسعه‌یافتگی این سطح از ورزش استفاده شده باشد، بسیار محدود هستند. همچنین، شاخص‌های مورد استفاده در این پژوهش‌ها اندک هستند. افزون‌براین، در این مطالعات توسعه‌یافتگی ورزش استان‌ها به‌صورت کلی و بدون تفکیک سطوح پرورشی، همگانی، قهرمانی و نخبه از یکدیگر بررسی شده بود؛ بنابراین، با توجه به اهمیت ورزش قهرمانی در سیاست‌های ورزشی و غیرورزشی کشور و محدودبودن مطالعات مربوط به توسعه‌یافتگی ورزش استان‌ها، بررسی وضعیت توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها با استفاده از شاخص‌های بیشتر و دقیق‌تر ضروری به‌نظر می‌رسد. همچنین، مطالعات یادشده مربوط به سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۸ بودند و اخیراً سطح توسعه‌یافتگی ورزشی استان‌ها بررسی نشده است؛ بنابراین، با توجه به گذر زمان و تغییرات احتمالی در زیرساخت‌ها و امکانات استان‌ها و تغییرپذیری سطوح توسعه ورزش قهرمانی در سال‌های مختلف، هدف از مطالعه حاضر بررسی توسعه‌یافتگی ورزش قهرمانی استان‌های ایران در سال ۱۳۹۰ بود.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی و تکنیک جمع‌آوری اطلاعات در آن کتابخانه‌ای است که با استفاده از ۴۸ شاخص، توسعه‌یافتگی ورزش قهرمانی استان‌های ایران در سال ۱۳۹۰ بررسی شده است. جامعه آماری شامل تمامی استان‌های ایران و نمونه آماری برابر با جامعه آماری و شامل ۳۱ استان است که در سال ۱۳۹۰ در تقسیمات کشوری ایران قرار داشتند. به این دلیل که استان البرز با مصوبه مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۷، به‌طور رسمی از استان تهران تفکیک شد و اطلاعات آماری آن به‌طور کامل موجود نبود، به‌طور مجزا در این پژوهش قرار نگرفت؛ در نتیجه، نمونه آماری این پژوهش به ۳۰ استان کاهش یافت. با بررسی منابع موجود مانند متون و مقالات مرتبط و گزارش عملکرد سالانه اداره‌های ورزش و جوانان و هیئت‌های ورزشی، ابتدا ۶۲ شاخص برای توسعه ورزش قهرمانی شناسایی شدند. سپس، این شاخص‌ها به‌صورت پرسش‌نامه در اختیار ۳۸ تن از اساتید و صاحب‌نظران مدیریت ورزشی قرار گرفتند تا در مورد میزان تناسب آن‌ها برای سنجش توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها نظر دهند. پس از بررسی نظرهای این افراد، هفت شاخص به‌سبب نداشتن تناسب کافی حذف شدند (رضانی‌نژاد و همکاران، ۲۰۱۴). همچنین، با اعمال نظرهای اساتید و صاحب‌نظران، در نهایت ۴۸ شاخص انتخاب شدند. پس از انتخاب شاخص‌ها، برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها به مرکز آمار وزارت ورزش و جوانان، وب‌سایت وزارت ورزش و جوانان و وب‌سایت سازمان‌های ورزش و جوانان استان‌ها مراجعه شد و داده‌های مربوط به شاخص‌های منتخب جمع‌آوری شدند. پس از جمع‌آوری داده‌ها، این ۴۸ شاخص با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی در هفت بعد منابع انسانی، منابع مالی، زیرساخت‌ها و امکانات، موفقیت‌های ورزشی، توان رقابتی، میزبانی رویدادهای ورزشی و آموزش قرار گرفتند. پس از آن، شاخص‌های مورد استفاده در این پژوهش با استفاده از روش استاندارد کردن^۱ رفع مقیاس شدند. پس از اینکه اختلاف مقیاس بین شاخص‌ها از بین رفت، مهم‌ترین موضوع تعیین وزن مناسب برای شاخص‌ها است که در این مطالعه از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی^۲ برای تعیین وزن شاخص‌ها استفاده شد. پس از محاسبه وزن شاخص‌ها با استفاده از تحلیل عاملی، وزن محاسبه‌شده در مقادیر استاندارد شده شاخص‌ها ضرب گردید و ضریب عاملی هر شاخص محاسبه شد. با جمع‌کردن ضرایب عاملی و تقسیم آن‌ها بر تعداد شاخص‌ها، شاخص ترکیبی به‌دست آمد. در نهایت، با استفاده از تحلیل خوشه‌ای^۳ سطح توسعه‌یافتگی هر استان مشخص شد. در این مطالعه، برای پردازش اولیه داده‌ها؛

-
1. Standardized Score
  2. Principle Component Analysis
  3. Cluster Analysis

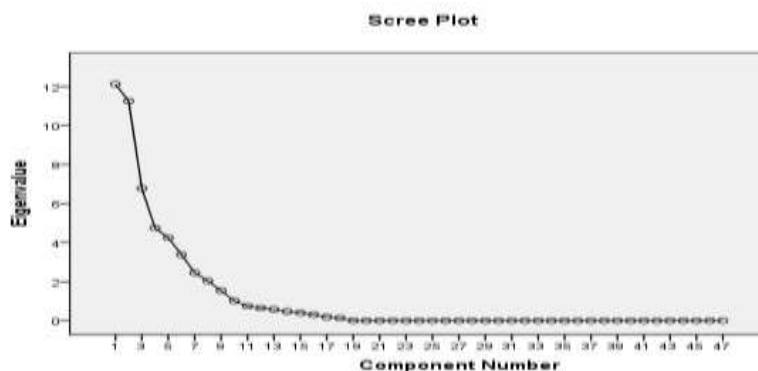
یعنی محاسبه میانگین، انحراف استاندارد، بی‌مقیاس کردن مقادیر شاخص‌ها در روش استاندارد کردن، اعمال وزن شاخص‌ها و به‌دست‌آوردن ضریب عاملی و رتبه‌بندی استان‌ها، از نرم‌افزار اکسل^۱ نسخه ۲۰۰۷ استفاده شد و نرم‌افزار اس.پی.اس.اس.^۲ نسخه ۱۸ برای انجام تحلیل عاملی، تحلیل خوشه‌ای و سطح‌بندی استان‌ها به‌کار گرفته شد.

نتایج

پس از تکمیل جمع‌آوری داده‌های پژوهش، از تحلیل عاملی همراه با چرخش متعامد برای مشخص کردن ابعاد توسعه ورزش قهرمانی و به‌دست‌آوردن ضریب عاملی هر شاخص استفاده شد. همان‌طور که در جدول شماره یک مشاهده می‌شود، آماره کیسیر-میر-الکین^۳ محاسبه شده برای شاخص‌های توسعه ورزش قهرمانی، برابر با ۰/۷۸۸ است که نشان‌دهنده مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی است. معنادار بودن ($P \leq 0/05$) آزمون بارتلت نیز نشان می‌دهد که ماتریس داده‌های مربوط به شاخص‌های توسعه ورزش قهرمانی از کرویت لازم برای انجام تحلیل عاملی برخوردار بود.

جدول ۱- آزمون‌های KMO و بارتلت مربوط به شاخص‌های توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها

آزمون کفایت حجم نمونه کیسیر-میر-الکین	۰/۷۸۸
آزمون بارتلت	۶۷۰۷/۳۹۶
درجه آزادی	۱۱۲۸
سطح معناداری	۰/۰۰۱

شکل ۱- نمودار سنگریزه ابعاد توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها

1. Excel
2. SPSS
3. KMO

همان‌طور که در شکل شماره یک ملاحظه می‌شود، با انجام تحلیل عاملی، هفت عامل با ارزش ویژه بزرگ‌تر از یک مشخص شدند که در مجموع این هفت عامل، ۸۱/۸۶ درصد از واریانس توسعه ورزش قهرمانی را تبیین کردند. بار عاملی مبنا نیز در این پژوهش ۰/۴۰ در نظر گرفته شد. با توجه به جدول شماره دو ملاحظه می‌شود که بارهای عاملی شاخص‌های توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها در عوامل هفت‌گانه معنادار هستند.

جدول ۲- تحلیل مؤلفه‌های اصلی و بار عاملی شاخص‌های توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها

شاخص‌ها	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم	عامل ششم	عامل هفتم
نسبت ورزشکاران زن سازمان‌یافته	۰/۷۳۴	-	-	-	-	-	-
نسبت ورزشکاران مرد سازمان‌یافته	۰/۷۱۰	-	-	-	-	-	-
نسبت ورزشکاران سازمان‌یافته	۰/۵۰۷	-	-	-	-	-	-
نسبت مربیان زن	۰/۷۷۷	-	-	-	-	-	-
نسبت مربیان مرد	۰/۶۵۸	-	-	-	-	-	-
نسبت داوران زن	۰/۷۸۳	-	-	-	-	-	-
نسبت داوران مرد	۰/۶۳۹	-	-	-	-	-	-
نسبت کارکنان سازمان ورزش و جوانان	۰/۷۸۰	-	-	-	-	-	-
نسبت ناچیان غریق زن	۰/۷۲۴	-	-	-	-	-	-
نسبت ناچیان غریق مرد	۰/۷۳۲	-	-	-	-	-	-
نسبت ورزشکاران زن عضو تیم ملی	۰/۵۳۴	-	-	-	-	-	-
نسبت ورزشکاران مرد عضو تیم ملی	۰/۷۶۷	-	-	-	-	-	-
نسبت ورزشکاران زن دعوت‌شده به تیم ملی	۰/۴۷۸	-	-	-	-	-	-
نسبت ورزشکاران مرد دعوت‌شده به تیم ملی	۰/۷۲۹	-	-	-	-	-	-
نسبت ورزشکاران اعزامی به مسابقات کشوری	۰/۵۸۰	-	-	-	-	-	-
نسبت ورزشکاران اعزامی به مسابقات بین‌المللی	۰/۴۱۸	-	-	-	-	-	-
نسبت عضویت زنان در کرسی‌های بین‌المللی	۰/۷۲۸	-	-	-	-	-	-
نسبت عضویت مردان در کرسی‌های بین‌المللی	۰/۷۰۲	-	-	-	-	-	-
سرنانه اعتبارات هزینه‌ای سازمان ورزش و جوانان	-	۰/۵۱۴	-	-	-	-	-
سرنانه اعتبارات عمرانی سازمان ورزش و جوانان	-	۰/۴۱۱	-	-	-	-	-
نسبت مکان‌های ورزشی روباز در دست احداث	-	-	۰/۵۵۸	-	-	-	-
نسبت مکان‌های ورزشی سرپوشیده در دست احداث	-	-	۰/۶۵۸	-	-	-	-
نسبت مساحت مکان‌های ورزشی روباز	-	-	۰/۴۴۶	-	-	-	-
نسبت مساحت مکان‌های ورزشی سرپوشیده	-	-	۰/۷۴۰	-	-	-	-
نسبت مکان‌های ورزشی زنان	-	-	۰/۶۰۱	-	-	-	-
نسبت مساحت مکان‌های ورزشی زنان	-	-	۰/۵۱۰	-	-	-	-
نسبت استخرهای روباز	-	-	۰/۴۷۰	-	-	-	-
نسبت استخرهای سرپوشیده	-	-	۰/۵۸۷	-	-	-	-

ادامه جدول ۲- تحلیل مؤلفه‌های اصلی و بار عاملی شاخص‌های توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها

شاخص‌ها	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم	عامل ششم	عامل هفتم
نسبت مساحت اماکن ورزشی سازمان ورزش و جوانان	-	-	۰/۴۹۰	-	-	-	-
نسبت مساحت اماکن ورزشی بخش دولتی	-	-	۰/۷۲۲	-	-	-	-
نسبت مساحت اماکن ورزشی بخش خصوصی	-	-	۰/۵۱۵	-	-	-	-
نسبت مجموعه‌های ورزشی	-	-	۰/۴۶۶	-	-	-	-
نسبت پایگاه‌های ورزش قهرمانی	-	-	۰/۶۳۵	-	-	-	-
نسبت مدال‌های کسب‌شده در مسابقات کشوری	-	-	۰/۸۳۹	-	-	-	-
نسبت مدال‌های کسب‌شده در مسابقات آسیایی	-	-	۰/۵۰۱	-	-	-	-
نسبت مدال‌های کسب‌شده در مسابقات جهانی	-	-	۰/۷۸۹	-	-	-	-
نسبت مدال‌های کسب‌شده در مسابقات بین‌المللی	-	-	۰/۷۴۸	-	-	-	-
نسبت تیم‌های حاضر در لیگ کشوری	-	-	۰/۸۴۹	-	-	-	-
نسبت هیئت‌های فعال	-	-	۰/۵۳۳	-	-	-	-
نسبت سایت‌های اطلاع‌رسانی	-	-	۰/۷۸۷	-	-	-	-
نسبت تعداد میزبانی مسابقات کشوری	-	-	۰/۵۴۲	-	-	-	-
نسبت تعداد میزبانی مسابقات بین‌المللی	-	-	۰/۵۸۰	-	-	-	-
نسبت تعداد میزبانی اردوی تیم ملی	-	-	۰/۹۴۲	-	-	-	-
نسبت تعداد مسابقات استانی برگزارشده	-	-	۰/۸۹۹	-	-	-	-
نسبت تعداد کلاس‌های مربیگری زنان	-	-	۰/۷۲۹	-	-	-	-
نسبت تعداد کلاس‌های مربیگری مردان	-	-	۰/۸۳۵	-	-	-	-
نسبت تعداد کلاس‌های داوری زنان	-	-	۰/۵۵۲	-	-	-	-
نسبت تعداد کلاس‌های داوری مردان	-	-	۰/۷۲۴	-	-	-	-

شاخص‌های تشکیل‌دهنده عامل اول، ۲۱/۲۴ درصد از واریانس توسعه ورزش قهرمانی را نشان دادند و ارزش ویژه آن برابر با ۳/۶۴۸ به دست آمد. با توجه به محتوای گویه‌ها، این بعد عامل منابع انسانی^۱ نام‌گذاری شد. شاخص‌های عامل دوم، ۱۷/۰۱ درصد از واریانس توسعه ورزش قهرمانی را مشخص کردند و ارزش ویژه آن برابر با ۳/۲۲۲ به دست آمد. از آنجایی که شاخص‌های این عامل با توسعه‌یافتگی منابع مالی در ورزش قهرمانی استان‌ها مطابقت داشت، به‌عنوان عامل منابع مالی^۲

1. Human Resources
2. Financial Resources

معرفی شد. شاخص‌های تشکیل‌دهنده عامل سوم، $۱۱/۵۶$ درصد از واریانس توسعه ورزش قهرمانی را تبیین کردند و ارزش ویژه آن برابر با $۲/۱۶۵$ به دست آمد که براساس گویه‌های مربوط به آن، عامل زیرساخت‌ها و امکانات^۱ نام گرفت. شاخص‌های تشکیل‌دهنده عامل چهارم، $۹/۴۶$ درصد از واریانس توسعه ورزش قهرمانی را نشان داد و ارزش ویژه آن برابر با $۱/۹۴۱$ به دست آمد. از آنجایی که شاخص‌های قرارگرفته در این عامل، میزان موفقیت استان‌ها و مدال‌های کسب‌شده آن‌ها در رقابت‌های ورزشی مختلف را می‌سنجیدند، عامل موفقیت‌های ورزشی^۲ نام‌گذاری شد. شاخص‌های عامل پنجم، $۸/۱۲$ درصد از واریانس توسعه ورزش قهرمانی را مشخص کردند و ارزش ویژه آن برابر با $۱/۵۸۲$ به دست آمد. از آنجایی که شاخص‌های این عامل ساختارهای کمک‌کننده به رقابت‌پذیری استان‌ها در ورزش قهرمانی را می‌سنجیدند، به‌عنوان عامل توان رقابتی^۳ معرفی شد. شاخص‌های تشکیل‌دهنده عامل ششم، $۷/۸۲$ درصد از واریانس توسعه ورزش قهرمانی را تبیین کردند و ارزش ویژه آن برابر با $۱/۲۹۶$ به دست آمد. با توجه به محتوای گویه‌ها، این بعد عامل میزبانی رویدادهای ورزشی^۴ نام گرفت. شاخص‌های تشکیل‌دهنده عامل هفتم، $۶/۲۱$ درصد از واریانس توسعه ورزش قهرمانی را نشان دادند و ارزش ویژه آن $۱/۱۱۳$ به دست آمد که براساس گویه‌های مربوط به آن، عامل آموزش^۵ نام‌گذاری شد.

اطلاعات جدول شماره سه، درجه و رتبه توسعه‌یافتگی هر یک از استان‌ها را با استفاده از شاخص ترکیبی در ابعاد مختلف ورزش قهرمانی نشان می‌دهد.

-
1. Infrastructures and Facilities
  2. Sport Achievements
  3. Competitiveness Power
  4. Sport Events Hosting
  5. Education

جدول ۳- رتبه‌بندی استان‌ها در ابعاد مختلف توسعه ورزش قهرمانی براساس شاخص ترکیبی

محاسبه‌شده به روش تحلیل عاملی

استان	منابع انسانی		منابع مالی		زیرساخت‌ها		موفقیت‌ها	
	رتبه	شاخص ترکیبی	رتبه	شاخص ترکیبی	رتبه	شاخص ترکیبی	رتبه	شاخص ترکیبی
آذربایجان شرقی	۲۶	-۰/۲۸۱	۲۷	-۰/۳۶۸	۱۴	-۰/۰۰۹	۱۷	-۰/۲۵۱
آذربایجان غربی	۲۹	-۰/۴۰۷	۲۶	-۰/۳۳۸	۱۸	-۰/۱۳۲	۲۹	-۰/۴۹۶
اردبیل	۱۴	-۰/۰۲۴	۲۱	-۰/۲۳۷	۸	۰/۱۷۶	۲۸	-۰/۴۷۳
اصفهان	۱۹	-۰/۰۱۲	۱۹	-۰/۲۱۱	۷	۰/۱۷۷	۱۳	-۰/۰۹۰
ایلام	۷	۰/۱۴۵	۵	۰/۵۳۰	۳	۰/۳۳۴	۲۵	-۰/۳۸۳
بوشهر	۶	۰/۱۸۰	۱	۰/۹۳۴	۴	۰/۲۸۸	۱۶	-۰/۲۰۹
تهران	۲۷	-۰/۳۰۸	۳۰	-۰/۵۱۱	۲۴	-۰/۱۷۵	۱	۱/۶۸۳
چهارمحال	۱۵	۰/۰۱۷	۱۴	۰/۰۱۸	۱۲	۰/۰۰۸	۲۳	-۰/۳۷۰
خراسان جنوبی	۱۷	۰/۰۱۱	۳	۰/۵۸۲	۲	۰/۵۵۰	۶	۰/۳۷۱
خراسان رضوی	۲۸	-۰/۳۵۵	۸	۰/۱۶۰	۱۰	۰/۱۳۸	۷	۰/۲۵۹
خراسان شمالی	۳۰	-۰/۵۴۵	۱۶	-۰/۱۱۸	۲۱	-۰/۱۴۱	۸	۰/۲۳۷
خوزستان	۱۶	۰/۰۱۶	۲۲	-۰/۲۵۰	۱۱	۰/۰۳۰	۵	۰/۳۹۶
زنجان	۱۱	۰/۰۸۷	۴	۰/۵۵۸	۲۶	-۰/۲۳۲	۲۴	-۰/۳۷۹
سمنان	۱	۰/۶۴۳	۱۳	۰/۰۳۷	۱	۰/۵۶۱	۲۲	-۰/۳۵۴
سیستان	۲۵	-۰/۲۶۶	۲۳	-۰/۲۷۳	۲۷	-۰/۲۸۱	۲۰	-۰/۳۲۰
فارس	۲۱	-۰/۱۲۲	۲۰	-۰/۲۲۳	۱۵	-۰/۰۳۵	۱۴	-۰/۱۵۳
قزوین	۱۳	۰/۰۵۲	۱۰	۰/۱۲۴	۲۹	-۰/۲۹۹	۱۵	-۰/۱۷۳
قم	۹	۰/۱۱۵	۲۸	-۰/۴۲۲	۱۹	-۰/۱۳۹	۳۰	-۰/۶۲۸
کردستان	۲۴	-۰/۲۱۲	۱۲	۰/۰۴۲	۱۷	-۰/۱۱۶	۲۷	-۰/۴۴۵
کرمان	۱۸	-۰/۰۰۷	۲۹	-۰/۵۰۰	۳۰	-۰/۳۴۰	۹	۰/۲۰۴
کرمانشاه	۲۳	-۰/۲۰۳	۲۵	-۰/۲۸۶	۲۲	-۰/۱۴۲	۱۱	۰/۰۲۲
کهگیلویه	۲۰	-۰/۰۲۸	۶	۰/۲۶۶	۵	۰/۲۳۶	۱۲	-۰/۰۴۷
گلستان	۱۰	۰/۰۹۸	۱۷	-۰/۱۴۹	۲۵	-۰/۱۸۸	۲۱	-۰/۳۴۷
گیلان	۸	۰/۱۲۲	۱۸	-۰/۲۰۳	۱۳	-۰/۰۰۷	۱۰	۰/۰۲۹
لرستان	۲	۰/۴۲۸	۲۴	-۰/۲۸۴	۲۸	-۰/۲۸۷	۱۸	-۰/۲۷۹
مازندران	۳	۰/۳۶۵	۷	۰/۲۶۵	۹	۰/۱۵۹	۱۹	-۰/۳۱۸
مرکزی	۴	۰/۲۹۸	۹	۰/۱۲۷	۱۶	-۰/۰۴۰	۲۶	-۰/۴۰۹
هرمزگان	۲۲	-۰/۱۵۷	۱۵	-۰/۰۹۷	۲۰	-۰/۱۴۰	۳	۱/۰۰۹
همدان	۵	۰/۲۴۴	۲	۰/۷۶۳	۲۳	-۰/۱۵۰	۲	۱/۲۸۲
یزد	۱۲	۰/۰۶۰	۱۱	۰/۰۶۳	۶	۰/۱۹۸	۴	۰/۶۱۹

ادامه جدول ۳- رتبه‌بندی استان‌ها در ابعاد مختلف توسعه ورزش قهرمانی براساس شاخص ترکیبی

محاسبه‌شده به روش تحلیل عاملی

استان	توان رقابتی		میزبانی		آموزش	
	رتبه	شاخص ترکیبی	رتبه	شاخص ترکیبی	رتبه	شاخص ترکیبی
آذربایجان شرقی	۱۱	۰/۱۳۳	۲۲	-۰/۳۰۷	۲۳	-۰/۴۵۱
آذربایجان غربی	۲۱	-۰/۲۳۷	۵	۰/۵۶۰	۲۶	-۰/۵۱۸
اردبیل	۸	۰/۲۵۵	۴	۰/۶۱۷	۱۰	۰/۱۰۵
اصفهان	۳	۰/۴۶۵	۲	۰/۸۳۶	۱۶	-۰/۰۸۹
ایلام	۷	۰/۲۹۰	۲۴	-۰/۴۷۸	۹	۰/۲۵۷
بوشهر	۵	۰/۲۹۵	۲۱	-۰/۲۷۴	۸	۰/۳۸۹
تهران	۱	۱/۵۹۷	۱	۰/۹۴۴	۷	۰/۴۵۵
چهارمحال	۱۸	-۰/۱۶۹	۲۳	-۰/۴۵۸	۲۷	-۰/۵۳۰
خراسان جنوبی	۹	۰/۱۴۷	۳۰	-۰/۷۴۷	۲۲	-۰/۳۹۴
خراسان رضوی	۱۶	-۰/۰۷۶	۷	۰/۳۵۸	۲۸	-۰/۵۹۶
خراسان شمالی	۲۰	-۰/۲۳۵	۲۶	-۰/۶۲۴	۲۹	-۰/۷۴۲
خوزستان	۱۵	-۰/۰۳۷	۱۱	۰/۱۹۶	۱۵	-۰/۰۶۸
زنجان	۲	۰/۵۴۷	۸	۰/۳۲۰	۲۴	-۰/۴۹۵
سمنان	۱۲	۰/۱۱۲	۱۲	۰/۱۸۳	۱۳	-۰/۰۳۲
سیستان	۲۲	-۰/۲۷۳	۲۸	-۰/۷۱۷	۱۸	-۰/۲۱۷
فارس	۶	۰/۲۹۳	۱۰	۰/۲۹۲	۱	۱/۴۳۵
قزوین	۱۴	۰/۰۰۴	۳	۰/۶۴۰	۳۰	-۰/۹۱۳
قم	۴	۰/۴۱۳	۲۹	-۰/۷۴۵	۱۲	-۰/۰۳۱
کردستان	۱۹	-۰/۱۷۶	۱۳	۰/۱۸۱	۱۱	۰/۰۹۵
کرمان	۱۰	۰/۱۳۷	۱۹	-۰/۱۰۰	۱۴	-۰/۰۵۰
کرمانشاه	۲۷	-۰/۴۵۷	۲۷	-۰/۶۳۲	۵	۰/۵۱۲
کهگیلویه	۱۷	-۰/۱۶۴	۲۵	-۰/۵۶۰	۲	۱/۱۵۸
گلستان	۲۶	-۰/۴۳۵	۶	۰/۴۳۶	۲۵	-۰/۵۰۳
گیلان	۲۸	-۰/۴۷۶	۱۸	-۰/۰۷۱	۲۱	-۰/۳۲۸
لرستان	۲۴	-۰/۳۴۳	۲۰	-۰/۱۹۳	۱۷	-۰/۲۰۸
مازندران	۳۰	-۰/۵۳۷	۹	۰/۲۹۳	۲۰	-۰/۳۲۱
مرکزی	۲۹	-۰/۴۸۸	۱۷	۰/۰۵۵	۴	۰/۸۶۶
هرمزگان	۲۳	-۰/۳۱۶	۱۶	۰/۰۲۰	۶	۰/۴۷۱
همدان	۲۵	-۰/۳۹۰	۱۴	۰/۰۶۱	۱۹	-۰/۲۳۱
یزد	۱۳	۰/۱۱۰	۱۵	۰/۰۲۱	۳	۰/۹۶۶

در مرحله بعد، استان‌ها در هریک از ابعاد توسعه ورزش قهرمانی با استفاده از تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی، در پنج سطح دسته‌بندی شدند. پیش از انجام تحلیل خوشه‌ای، نحوه توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف^۱ بررسی شد و نتایج این آزمون مشخص کرد که همه داده‌های پژوهش از توزیع طبیعی برخوردار بودند. تحلیل عملکرد تفکیک با استفاده از فاصله مربع اقلیدسی^۲ نیز نشان داد که تفکیک و تمایز کافی در پنج سطح به دست آمده وجود داشته است و ۹۸/۷ درصد از موارد به درستی طبقه‌بندی شده‌اند. در جدول شماره چهار، تعداد و درصد استان‌ها در هر سطح و هر بعد مشخص شده است.

---

1. Kolmogorov-Smirnov
2. Square Euclidian Distance

جدول ۴- سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها در ابعاد مختلف توسعه ورزش قهرمانی براساس تحلیل خوشه‌ای

بسیار محروم	محروم	نسبتاً توسعه‌یافته	توسعه‌یافته	بسیار توسعه‌یافته	بند
خراسان شمالی	اردبیل، اصفهان، ایلام، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، خوزستان، زنجان، قزوین، قم، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، گیلان، یزد	اردبیل، اصفهان، ایلام، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، خوزستان، زنجان، قزوین، قم، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، گیلان، یزد	لرستان، مازندران، مرکزی، همدان	اسمان	اسمان
۱	۵	۱۶	۵	۳	تعداد
۳۳	۱۶۷	۵۲۳	۱۶۷	۱۰	درصد
آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، تهران، قم، کرمان	اردبیل، اصفهان، خراسان شمالی، خوزستان، سیستان و بلوچستان، فارس، کرمانشاه، گلستان، گیلان، لرستان، هرمزگان	چهارمحال و بختیاری، خراسان رضوی، سمنان، قزوین، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد، مازندران، مرکزی، یزد	ایلام، خراسان جنوبی، زنجان	بوشهر، همدان	اسمان
۵	۱۱	۹	۳	۲	تعداد
۱۶۷	۳۶۷	۳۰	۱۰	۶۱۶	درصد
زنجان، سیستان و بلوچستان، قزوین، کرمان، لرستان	آذربایجان غربی، تهران، خراسان شمالی، قم، کردستان، کرمانشاه، گلستان، هرمزگان، همدان	آذربایجان شرقی، چهارمحال و بختیاری، خوزستان، فارس، گیلان، مرکزی	اردبیل، اصفهان، ایلام، بوشهر، خراسان رضوی، کهگیلویه و بویراحمد، مازندران، یزد	خراسان جنوبی، سیستان	اسمان
۱	۳	۱۸	۷	۱	تعداد
۳۳	۱۰	۶۰	۲۲۴	۳۳	درصد
آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، ایلام، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، زنجان، سیستان و بلوچستان، فارس، قزوین، قم، کردستان، گلستان، لرستان، مازندران، مرکزی	اصفهان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خوزستان، کرمان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان	یزد	هرمزگان، همدان	تهران	اسمان
۱۷	۹	۱	۲	۱	تعداد
۵۶۷	۳۰	۳۳	۶۷	۳۳	درصد

انامه جدول ۴- سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها در ابعاد مختلف توسعه ورزش قهرمانی بر اساس تحلیل خوشه‌ای

بسیار محروم	محروم	نسبتاً توسعه‌یافته	توسعه‌یافته	بسیار توسعه‌یافته	بعد
کرمانشاه، گلستان، گیلان، لرستان، مازندران، مرکزی، هرمزگان، همدان	۹ ۳۰	آذربایجان شرقی، اردبیل، ایلام، بوشهر، خراسان جنوبی، سمنان، فارس، کرمان، یزد	آذربایجان شرقی، اردبیل، ایلام، بوشهر، خراسان جنوبی، سمنان، فارس، کرمان، یزد	اصفهان، زنجان، قم	اصفهان
۸ ۲۶۷	۹ ۳۰	۹ ۳۰	۳ ۱۰	۱ ۲۳	تعداد درصد
ایلام، چهارمحال و بختیاری، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، خراسان مرکزی، سیستان و بلوچستان، قم، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد	۹ ۳۰	خراسان رضوی، خوزستان، زنجان، فارس، کردستان، گلستان، مازندران	خراسان رضوی، خوزستان، زنجان، فارس، کردستان، گلستان، مازندران	اصفهان، تهران، اردبیل، قزوین	اصفهان
۸ ۲۶۷	۹ ۳۰	۷ ۲۳۳	۳ ۱۰	۳ ۱۰	تعداد درصد
خراسان شمالی، قزوین	۱۹ ۶۲۳	آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، اصفهان، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، خوزستان، زنجان، سمنان، سیستان و بلوچستان، قم، کردستان، کرمان، گلستان، گیلان، لرستان، مازندران، همدان	آذربایجان شرقی، اردبیل، اصفهان، تهران، کرمانشاه، هرمزگان	اصفهان، تهران، فارس، بویراحمد، مرکزی، یزد	اصفهان
۲ ۶۷	۱۹ ۶۲۳	۱۹ ۶۲۳	۳ ۱۰	۱ ۲۳	تعداد درصد

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از سنجش سطح توسعه استان‌ها و رتبه‌بندی آن‌ها، کمک به سیاست‌گذاری‌های مناسب برای ازبین‌بردن نابرابری استان‌ها و بهبود شاخص‌های توسعه آن‌ها در بخش‌های مختلف است. برای تدوین برنامه‌های توسعه بلندمدت و میان‌مدت، وجود نوعی رتبه‌بندی و سطح‌بندی برای تعیین اولویت تخصیص منابع در بین مناطق ضروری است. توسعه ورزش و ابعاد گوناگون آن مانند ورزش قهرمانی نیز از این موضوع مستثنا نیستند. در برنامه پنجم توسعه (۱۳۸۹-۱۳۹۴)، توجه خاصی به موضوع ورزش و توسعه متوازن و همه‌جانبه آن شده است. برای اولین بار در برنامه‌های پنج‌ساله توسعه، در این برنامه یک زیرفصل به نام ورزش در فصل اول (فرهنگ اسلامی-ایرانی) وجود دارد. در ماده ۱۳ از این فصل، دولت مکلف شده است که برای توسعه ابعاد مختلف به‌ویژه ورزش قهرمانی و ایجاد زیرساخت‌های ورزشی اقدامات لازم را انجام دهد؛ بنابراین، تعیین سطح توسعه‌یافتگی ورزش قهرمانی استان‌های کشور، به برنامه‌ریزی و تدوین راهبردهای مناسب برای رشد و پیشرفت ورزش قهرمانی، توسعه متوازن آن در میان استان‌ها، رسیدن به اهداف برنامه پنج‌ساله توسعه و حتی دستیابی به اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله کشور در حوزه ورزش کمک می‌کند.

منابع انسانی اصلی‌ترین سرمایه هر سازمان محسوب می‌شوند. منابع انسانی در ورزش شامل ورزشکاران، مربیان، داوران و سایر فعالان حوزه ورزش هستند که رکن اصلی ورزش قهرمانی را تشکیل می‌دهند. کیفیت، کمیت و توزیع این منابع تأثیر مستقیمی بر رشد و افت ورزش کشور دارند (برنامه پنجم توسعه بخش تربیت بدنی و ورزش کشور، ۱۳۸۸). گرین و اوکلی^۱ (۲۰۰۱) ورزشکاران را مهم‌ترین منابع انسانی در ورزش می‌دانند. دی‌بوسچر و همکاران (۲۰۰۹) علاوه بر ورزشکاران، به اهمیت مربیان و به‌ویژه مربیان آموزش‌دیده در توسعه ورزش قهرمانی تأکید کرده‌اند. با توجه به اینکه در مطالعه حاضر نابرابری زیادی در استان‌ها در توسعه منابع انسانی فعال در ورزش قهرمانی مشاهده شد، لزوم توجه هرچه بیشتر به این منبع ارزشمند در توسعه ورزش قهرمانی کشور احساس می‌شود. یافته‌های توصیفی پژوهش حاضر نشان داد که بیشترین نبود تعادل و ناهمگنی در میان استان‌ها، در شاخص‌های نسبت ورزشکاران زن عضو تیم ملی، تعداد ورزشکاران اعزامی به مسابقات بین‌المللی و نسبت عضویت زنان به مردان در کرسی‌های بین‌المللی وجود دارد که نشان‌دهنده ضعف برخی از استان‌ها و فاصله بسیار زیاد آن‌ها از سایر استان‌ها در مرادوات بین‌المللی ورزش و اهمیت دادن به ورزش زنان در بعد قهرمانی است. بالا بودن نسبی ضریب اختلاف شاخص نسبت ورزشکاران زن سازمان‌یافته و نسبت زنان دعوت‌شده به اردوی تیم ملی نیز تأییدکننده نابرابری و تفاوت زیاد در میان استان‌ها در توجه به جایگاه زنان در ورزش و به‌ویژه ورزش قهرمانی

است. زنانی که در استان‌های با فرهنگ سنتی-مذهبی زندگی می‌کنند، نسبت به زنان ساکن در سایر استان‌ها محدودیت بیشتری برای حضور در میداين ورزشی و فعالیت در سطح قهرمانی دارند. این موضوع تبیین‌کننده بخشی از اختلاف و نابرابری میان استان‌ها در بعد منابع انسانی است. میزان منابع مالی تخصیص‌یافته به ورزش قهرمانی اهمیت بسیاری دارد؛ اما ساختار ورزش کشور می‌تواند استفاده اثربخش از این منابع را برای بهبود شانس موفقیت ورزش قهرمانی میسر سازد (دی‌بوسچر و همکاران، ۲۰۰۹). امروزه در بیشتر کشورها، حامیان مالی، حق پخش تلویزیونی، صدور مجوزها، بلیت‌فروشی یا دریافت ورودیه‌ها و حق عضویت، مهم‌ترین منابع مالی در ورزش محسوب می‌شوند (استوارت^۱، ۲۰۰۷). در ایران به دلیل وجود ساختارهای دولتی در ورزش، منابع مالی دولتی مهم‌ترین منبع مالی تمام سطوح ورزش را تشکیل می‌دهند و بودجه دولتی مبنای سرمایه‌گذاری‌ها در ورزش استان‌ها است (سلیمی، سلطان‌حسینی و نصرافهانی، ۱۳۹۲). این بودجه در قالب اعتبارات عمرانی و هزینه‌ای، در اختیار سازمان ورزش و جوانان استان‌ها قرار می‌گیرد؛ بنابراین، نفوذ استان‌ها در ساختارهای سیاسی-اقتصادی کشور (مجلس شورای اسلامی و دولت) و توانایی نمایندگان استان‌ها برای گرفتن امتیازات بیشتر برای استان‌های محل خدمت، از عوامل تعیین‌کننده تخصیص اعتبارات به استان‌ها هستند. یافته‌های این پژوهش مبنی بر حضورنداشتن ثابت هیچ‌یک از استان‌ها در سطوح بالای توسعه منابع مالی ورزش قهرمانی، مؤید این موضوع است. افزون‌براین، برخی از استان‌ها مانند اصفهان، به دلیل رونق صنعتی و وجود بخش‌های اقتصادی قوی توانسته‌اند از طریق جذب حامیان مالی، اتکای خود را به منابع مالی دولتی کاهش دهند؛ اما همچنان سایر استان‌ها به‌ویژه استان‌های توسعه‌نیافته و محروم تا حد بسیار زیادی به منابع مالی دولتی متکی هستند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که در بعد زیرساخت‌ها و امکانات، در سال ۱۳۹۰ توزیع استان‌ها در سطوح مختلف توسعه نسبتاً یکنواخت بود. شکاف و نابرابری میان استان‌ها در زیرساخت‌ها و امکانات در تمام بخش‌های توسعه وجود دارد (صادقی آرانی و میرغفوری، ۱۳۸۸؛ جمالی و همکاران، ۱۳۸۸؛ سرائی، سرخ‌کمال، بیرانوندزاده و مهینی‌زاده، ۱۳۹۰؛ ضرابی و شیخ‌بیگلو، ۱۳۹۰؛ توکلی‌نیا و شالی، ۱۳۹۱). اماکن و فضاهای ورزشی اساسی‌ترین بخش سخت‌افزاری در توسعه ورزش قهرمانی محسوب می‌شوند. دسترسی عادلانه به فضاها و امکانات ورزشی، استفاده بهینه از آن‌ها و سامان‌دهی مناسب آن‌ها، از مؤلفه‌های اصلی توسعه پایدار در ورزش محسوب می‌شوند (گرین و اوکلی، ۲۰۰۱؛ حسینی، حمیدی، قربانیان و سجادی، ۱۳۹۲). اگرچه امکانات و زیربناهای ورزشی نامناسب و ناکافی از محدودیت‌های اصلی توسعه ورزش به شمار می‌روند، توزیع بهینه و متناسب آن‌ها از مهم‌ترین عواملی است که در بهره‌برداری بهینه ظرفیت‌ها و استعدادهای ورزشی در استان‌ها و مناطق مختلف

نقش دارد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۲). در سال‌های اخیر، تلاش‌هایی برای تأسیس اماکن اختصاصی ورزشکاران نخبه مانند دهکده المپیک در مراکز استان‌های مختلف انجام شده است؛ اما متأسفانه به‌علت استفاده نامناسب و تغییر کاربری تعیین‌شده برای آن، نتوانست نقش مهمی در توسعه ورزش قهرمانی استان‌ها ایفا کند. باید توجه کرد که یکی از عوامل عمده مهاجرت ورزشکاران در مناطق محروم به مناطق توسعه‌یافته‌تر و استان‌های مرکزی، نبود زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی مناسب و کافی در استان محل سکونت آن‌ها است. شکاف بسیار زیاد میان استان‌ها، پیروی ساخت فضاها و اماکن ورزشی از الگوی مرکزگرا، تأسیس آن‌ها در یک یا دو شهر بزرگ استان‌ها و فقدان توجه به شهرستان‌های مناطق پیرامونی استان است که در مجموع، سبب توزیع ناعادلانه امکانات و افزایش نابرابری‌ها در کشور می‌شوند.

در این مطالعه مشخص شد که در بعد موفقیت ورزشی، شکاف و نابرابری زیادی میان استان‌ها وجود دارد. با توجه به ضریب اختلاف نسبتاً زیاد سه شاخص نسبت مدال‌های کسب‌شده در مسابقات آسیایی، نسبت مدال‌های کسب‌شده در مسابقات جهانی و نسبت مدال‌های کسب‌شده در مسابقات بین‌المللی و المپیک، مشخص می‌شود که ناهمگنی استان‌ها بیشتر به موفقیت‌های آن‌ها در سطح فراملی مربوط می‌شود و سطح موفقیت آن‌ها در کسب مدال‌های کشوری نسبتاً به یکدیگر نزدیک است. اغلب مطالعات، عوامل اثرگذار بر موفقیت ورزشی کشورها را در سطوح بین‌المللی بررسی کرده‌اند (شفیعی، ۱۳۹۱؛ دی‌بوسچر و همکاران، ۲۰۰۸، ۲۰۰۹؛ برنارد، ۲۰۰۸؛ آندرف و آندرف، ۲۰۱۰؛ جیانگ، ما و هوانگ^۱، ۲۰۱۰؛ فتر^۲، ۲۰۱۱؛ شریعتی فیض‌آبادی، ۲۰۱۲؛ وان‌تویکام و جورسکوگ^۳، ۲۰۱۲؛ شیپی^۴، ۲۰۱۲)؛ اما علل تفاوت مناطق مختلف یک کشور در کسب موفقیت‌های ورزشی کمتر بررسی شده است. بخشی از نابرابری میان استان‌های کشور را می‌توان به عملکرد ضعیف برخی از آن‌ها در اعزام ورزشکاران به مسابقات بین‌المللی نسبت داد؛ زیرا، در بعد منابع انسانی مشخص شده بود که استان‌ها در اعزام ورزشکاران به مسابقات فراملی عملکرد ناهمگنی داشتند و برخی از استان‌ها در این زمینه فاصله زیادی با سایر استان‌ها داشتند. بخشی دیگر از این نابرابری را می‌توان با مهاجرت ورزشکاران به استان‌های توسعه‌یافته‌تر و دارای امکانات ورزشی بهتر توجیه کرد. بالابودن سطح توسعه استان تهران در این بعد، احتمالاً به این موضوع مرتبط است. مهاجرت ورزشکاران نخبه و هجوم استعدادهای ورزشی به سمت پایتخت، ادامه فعالیت

-
1. Jiang, Ma & Huang
  2. Fetter
  3. Van Tuyckom & Joreskog
  4. Shippi

در تیم‌های بزرگ که اغلب در استان تهران فعال هستند و خارج‌شدن آن‌ها از فهرست ورزشکاران استان زادگاه خود، سبب شکاف و نابرابری بیشتر در بین استان‌ها می‌شود. در بعد توان رقابتی نیز یافته‌های پژوهش نشان داد که نابرابری میان استان‌ها در تعداد سایت‌های اطلاع‌رسانی نسبت دو شاخص دیگر بیشتر است. در عصر ارتباطات، ضرورت استفاده از فناوری برای رسیدن به اهداف هر سازمانی انکارناپذیر است. داشتن ساختاری متناسب با محیط و بهره‌گیری مناسب از فناوری و ساختار سازمانی، مهم‌ترین ابزارهای سازمان‌ها در مواجهه با محیط پویای کنونی هستند (عزیزی، محرابی کوشکی و جلالی فراهانی، ۱۳۹۲). علاوه‌براین، وجود شبکه‌های ارتباطی زیاد و مؤثر، استفاده از فناوری‌های جدید در انجام فعالیت‌ها و ارتباطات سازمانی، جمع‌آوری صحیح و مؤثر اطلاعات و وجود سیستم اطلاعاتی، در چابک‌سازی سازمان‌های ورزش و جوانان استان‌ها مؤثر هستند (رضانیان، ملائی و آسالان، ۱۳۹۲)؛ بنابراین، استفاده بهینه هیئت‌های ورزشی استان‌ها از وب‌سایت‌های اطلاع‌رسانی و در اختیار قرار دادن اطلاعات و آگاهی‌های لازم به عموم مردم درباره رشته ورزشی تحت پوشش، می‌تواند توان رقابتی استان را در مقایسه با سایر استان‌ها افزایش دهد. با توجه به متفاوت بودن ضریب نفوذ اینترنت در استان‌های کشور (سرائی و همکاران، ۱۳۹۰؛ عبدالله‌زاده و شریف‌زاده، ۱۳۹۱) و نیز ضعف سازمان‌های ورزشی در استفاده بهینه از فناوری به‌ویژه فناوری اطلاعات (مصطفایی، ۱۳۸۸؛ بدری آذرین، طالبیان‌نیا و سلمانی، ۱۳۹۲)، وجود شکاف و نابرابری میان استان‌ها در این بعد دور از انتظار نبود. افزون‌براین، حضور تیم‌ها در لیگ‌های مختلف کشوری، نه فقط نشان‌دهنده توان رقابتی استان‌ها در ورزش قهرمانی است، بلکه پیشرفت و رشد ورزش استان و کسب موفقیت‌های ورزشی بیشتر و در نتیجه، توسعه یافتگی آن‌ها را در این سطح از ورزش به‌همراه دارد. حضور استان‌های اصفهان، تهران، قم و زنجان در سطوح بالای توسعه این بعد از ورزش قهرمانی را می‌توان به حضور چشمگیر تیم‌های ورزشی این استان‌ها در لیگ‌های مختلف کشوری نسبت داد. علاوه‌براین، داشتن هیئت‌های ورزشی فعال در سطح شهرستان‌ها از تمرکزگرایی ورزش قهرمانی در شهرهای بزرگ جلوگیری می‌کند و به توسعه متوازن ورزش در سطح استان‌ها و به تبع آن، در سطح کشور کمک می‌کند؛ البته زیادبودن نسبت استان‌های محروم در دوره مورد بررسی نشان‌دهنده عملکرد نامناسب هیئت‌های ورزشی و اصلاح‌نشدن ساختار آن‌ها در این سال‌ها است.

در بیشتر مطالعات، از طریق جذب گردشگر، افزایش اشتغال، ایجاد زیرساخت‌ها و امکانات، بر اثرهای مثبت میزبانی رویدادهای بزرگ و بین‌المللی بر رشد و شکوفایی اقتصادی منطقه میزبان تأکید شده است (گانگ^۱، ۲۰۰۸؛ باومن و متسون^۱، ۲۰۱۳). افزون‌براین، ایجاد نگرش مثبت به ورزش در

جوانان، فراهم کردن مزیت میزبانی برای ورزشکاران بومی و احتمال افزایش موفقیت آن‌ها و نیز بهبود زیرساخت‌ها و امکانات، از مواردی هستند که نه فقط با میزبانی مسابقات بین‌المللی، بلکه با میزبانی مسابقات کوچک‌تر مانند مسابقات کشوری و منطقه‌ای، به رشد و توسعه هرچه بیشتر ورزش منطقه کمک می‌کنند. باید یادآوری شود که رکن اصلی در پذیرش میزبانی مسابقات و رویدادهای ورزشی در استان‌ها، وجود امکانات، فضاها و زیرساخت‌های کافی و متناسب با سطح مسابقات و رشته موردنظر در آن‌ها است. در این بعد از ورزش قهرمانی، استان‌های اصفهان، تهران و سمنان در سطوح بالای توسعه قرار داشتند. این استان‌ها به علت پایین بودن سرانه فضاهای ورزشی، در بعد زیرساخت و امکانات رتبه بالایی نداشتند؛ اما وجود اماکن و تأسیسات ورزشی با استانداردهای بالا در آن‌ها موجب شده است تا در میزبانی مسابقات ورزش نسبت به سایر استان‌ها توسعه یافته‌تر باشند. علاوه بر این، مارکوم و گرینستین^۲ (۱۹۸۵) معتقدند که ترکیب جمعیتی منطقه، شرایط اقتصادی و اجتماعی، وضعیت اقلیمی و آب‌وهوایی و گرایش مردم منطقه به برخی از رشته‌های ورزشی خاص، از مواردی هستند که می‌توانند بر میزبانی مسابقات و رویدادهای ورزشی اثرگذار باشند؛ بنابراین، پایین بودن سطح توسعه یافتگی برخی از استان‌ها را می‌توان علاوه بر نبود امکانات و زیرساخت‌های مناسب، به پایین بودن سطح توسعه اقتصادی-اجتماعی و نامناسب بودن شرایط اقلیمی آن‌ها نسبت داد.

در بعد آموزش نیز شکاف زیادی بین استان‌ها وجود داشت و به جز استان‌های فارس، کهگیلویه و بویراحمد، مرکزی و یزد، سایر استان‌ها سطح توسعه یافتگی پایینی داشتند. در بیشتر مطالعات، بر اهمیت و نقش مربیان در موفقیت و توسعه ورزش کشورها و مناطق تأکید شده است (گرین و اوکلی، ۲۰۰۱؛ دی‌بوسچر و همکاران، ۲۰۰۹). یکی از مهم‌ترین وظایف هیئت‌های ورزشی، برگزاری کلاس‌های مربیگری و داوری، دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی برای ارتقای سطح علمی و عملی مربیان و داوران است که به پرورش و رشد نیروی انسانی کارآمد در ورزش قهرمانی کمک شایانی خواهد کرد (بدری آذرین و همکاران، ۱۳۹۲). با توجه به اینکه پس از ورزشکاران، مربیان و حتی داوران جزء مهم‌ترین منابع انسانی در ورزش محسوب می‌شوند، نابرابری میان استان‌ها در آموزش و ارتقای آنان سبب نابرابری و شکاف میان آن‌ها در کسب موفقیت‌های ورزشی، بهره‌گیری از منابع انسانی توانمند و در نتیجه، توسعه ورزش قهرمانی می‌شود. کمیت برگزاری دوره‌های آموزشی برای منابع انسانی فعال در ورزش، از اهمیت زیادی برخوردار است؛ اما کیفیت و سطح دوره‌های برگزار شده در توسعه ورزش قهرمانی نقش مؤثرتری دارند. ذکر این مطلب لازم است که پژوهش‌های

---

1. Baumann & Matheson
2. Marcum & Greenstein

علمی و کاربردی در ورزش نیز نقش بسیار مهمی در توسعه ورزش استان‌ها دارند. در پژوهش حاضر به سبب برخی از محدودیت‌ها (از جمله در دسترس نبودن اطلاعات کافی)، تفاوت استان‌ها در بخش پژوهش‌های علمی بررسی نشد؛ اما نباید نقش آن‌ها را در پیشرفت علمی ورزش و توسعه همه‌جانبه آن دور از نظر داشت. دی‌بوسچر و همکاران (۲۰۰۹) معتقدند که آموزش مربیان و پژوهش‌های علمی از جمله ابعادی هستند که به دلیل کم‌توجهی برخی از کشورها به آن‌ها، باعث ایجاد مزیت رقابتی برای سایر کشورها و کسب موفقیت‌های بیشتر برای آن‌ها می‌شوند.

به‌طور کلی، بررسی سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها در ابعاد ورزش قهرمانی نشان داد که در اغلب استان‌ها، ابعاد منابع انسانی و زیرساخت‌ها و امکانات در سطح نسبتاً توسعه‌یافته، بعد توان رقابتی در سطح نسبتاً توسعه‌یافته و محروم، ابعاد منابع مالی، میزبانی رویدادهای ورزشی و آموزش در سطح محروم و بعد موفقیت‌های ورزشی در سطح بسیار محروم قرار داشتند. همچنین، در تمام ابعاد توسعه ورزش قهرمانی، وجود الگوی توسعه مرکز-پیرامون را می‌توان مشاهده کرد. این موضوع باعث تفاوت و شکاف زیاد در سطح توسعه‌یافتگی استان‌های کشور شده است. بالابودن سطح توسعه استان‌ها در ابعاد منابع انسانی و زیرساخت‌ها و امکانات، و در مقابل، پایین بودن سطح توسعه موفقیت‌های ورزشی نشان‌دهنده وجود سیاست‌گذاری‌های نادرست، و نبود توزیع متوازن منابع مالی در میان استان‌ها و بی‌توجهی به ظرفیت‌ها و قابلیت‌های آن‌ها است. علاوه بر این، نبود توازن در توسعه بخش‌های مختلف هر استان را می‌توان از دلایل عقب‌ماندگی برخی از استان‌ها برشمرد. در هر صورت، این نابرابری‌ها برآیند و بازتابی از عوامل سیاسی-اجتماعی، نارسایی‌های نظام برنامه‌ریزی فضایی، بی‌توجهی به مدیریت یکپارچه کشور و ناهماهنگی سازمان‌های متولی ابعاد مختلف توسعه هستند.

تشریح و قدردانی

از همکاری و مساعدت تمامی عوامل و دست‌اندرکاران وزارت ورزش و جوانان جمهوری اسلامی ایران، به‌ویژه کارکنان شریف و خیره مرکز آمار آن وزارت که با دراختیار قراردادن آمار و اطلاعات موردنیاز، شرایط انجام پژوهش حاضر را فراهم نمودند، صمیمانه سپاسگزاری و قدردانی می‌گردد.

منابع

1. Abdollahzadeh, G., & Sharifzadeh, A. (2012). Levels of Regional Development in Iran (Application of Combined Indicator Approach). *Urban and Regional Studies*, 4(13), 62-14.
2. Andreff, M., & Andreff, W. (2010). Economic prediction of sport performances: From Beijing olympics to 2010 FIFA world cup in South Africa. Working Paper Series, Paper No: 10-08. Available at:

- http://college.holycross.edu/RePEc/spe/Andreff_Predictions.pdf (Accessed 12 June 2014).
3. Askarian, F., Jaafari, A., & Fakhri, F. (2013). Classification of the provinces in terms of elite sport development by using numerical taxonomy. 4th Sport Management Conference, Tehran, Iran. (Persian).
  4. Azizi, B., Mehrabi Kooshki, A., & Jalali Farahani, M. (2013). Study of information technology and organizational structure of the Ministry of Youth and Sports of the Islamic Republic of Iran. *Sport Management*, 5(3), 161-74. (Persian).
  5. Badri-Azarin, Y., Talebian-Nia, H., & Salmani, A. (2013). The solutions of human resource development in Gymnastic. *Sport Management Review*, 5(19), 81-92. (Persian).
  6. Baumann, R., & Matheson, V. A. (2013). Infrastructure investments and mega-sports events: Comparing the experience of developing and industrialized countries. College of the holy cross, department of economics faculty, Paper No: 06-10. Available at: http://web.holycross.edu/RePEc/hcx/HC1305-Baumann-Matheson_MegaEventsDeveloping.pdf (Accessed 23 July 2015).
  7. Bernard, A. B. (2008). Going for the Gold: Who will win the 2008 olympic games in Beijing. Available at: <http://mba.tuck.dartmouth.edu/pages/faculty/andrew.bernard/Beijing2008.pdf> (Accessed 6 Febuary 2015).
  8. De Bosscher, V., De Knop, P., van Bottenburg, M., & Shibli, S (2008). The Paradox of measuring success of nations in elite sport. *Belgeo*, 9(2), 217-34.
  9. De Bosscher, V., De Knop, P., van Bottenburg, M., Shibli, S., & Bingham, J (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport Management Review*, 12, 113-36.
  10. Detailed Document of the Comprehensive System for the Development of Physical Education and Sports of the Country. (2005). Physical Education Organization of the Islamic Republic of Iran, Tehran: Green Apple.
  11. Ehsani, M., Amiri, M., & Ghrehkhani, H. (2013). Designing and developing the strategic system of professional sport. *Sport Management Review*, 5(17), 125-36. (Persian).
  12. Fetter, S. E. (2011). Socioeconomic determinants of win maximization at the FIFA world cup. (unpublished master's thesis). Department of Economics and Business. The Colorado College, Colorado Springs, USA.
  13. Fifth Development Plan of the Department of Physical Education and Sports of the Country. (2009). Physical Educational Institution, Deputy Directorate for Coordination and Affairs of the Provinces, National Office for Management and Development of Sport of the Country.
  14. Gong, Q. (2008). The positive and negative economic contributions of mega-sporting events to local community. (Unpublished master's thesis). University of Nevada. Las Vegas. USA.
  15. Green, M., & Okley, B. (2001). Elite sport development system and playing to win: Uniformity and diversity international approach. *Lesure Studies*, 20, 247-67.

16. Green, M., & Hullahan, B. (2008). Policy and the prioritization of the development of the championship sport. (R. Gharakhanlou & E. Gharakhanlou, translators). Tehran: National Olympic Committee of the Islamic Republic of Iran. (Persian).
17. Hosseini, S. S., Hamidi, M., Ghorbanian, A., & Sajjadi, S. N. (2013). Identify strengths, weaknesses, opportunities and threats in talent identification in competitive sport of Islamic Republic of Iran and Bottlenecks and challenges facing on It. *Sport Management*, 5(17), 29-54. (Persian).
18. Jamali, F., Purmohammadi, M. R., & Ghanbari, A. (2009). Analysis of inequity in urban point of Iran's provinces (1986-2006). *Geography Researches*, 24(95), 1-28. (Persian).
19. Jiang, Y., Ma, T., & Huang, Z. (2010). The economic factors analysis in olympic game. *International Journal of Sports Science and Engineering*, 4(3), 181-7.
20. Marcum, J. P., & Greenstein, T. N. (1985). Factor affecting attendance of major league Baseball: II, a within-season analysis. *Sociology of Sport Journal*, 2, 314-22.
21. Moradi, M., Honari, H., & Ahmadi, S. A. H. (2011). The four role of sports media in the development of championship sports. *Sport Management*, 9, 167-80. (Persian).
22. Mostafaei, H. (2009). The relationship between information technology and organizational structure of sport organizations of the Islamic Republic of Iran. (Unpublished master's thesis). University of Guilan, Rasht, Iran. (Persian).
23. Mourao, P. J. R. (2010). Reginal determinants of competitiveness: The case of Eueropia soccer teams. *International Journal of Sport Finance*, 5(3), 222-34.
24. Mozafari, S. A. A., Elahi, A. R., Abassi, S., Ahad-Poor, H., & Rezaei, Z. A. (2012). The strategies of championship sport of Iran. *Sport Management Studies*, 13, 33-48. (Persian).
25. Rajabi, M., Hosseini, M. S., Razavi, & S. M. H., Hosseini, S. E. (2012). The role of media and spectators in fainance absorbtion of private sector in elit sport. *Sport Management Studies*, 13, 93-106. (Persian).
26. Ramzani, M. R., Mallaei, M., & Absalan, S. (2013). Study of agility in sport and youth organizations of provinces. *Sport Management Review*, 5(20), 185-204. (Persian).
27. Ramzani-Nejhad, R., & Reyhani, M. (2011). Chalenges of development of sport for all against competitive sport. National Conference of Leisure Sport, Tehran, Iran.
28. Ramezaninejhad, R., Yasuri, M., Javadi-pur, M, & Mallaei, M. (2014). Validation of Provincial Indicators of Competitive Sport Development. *International Journal of Sciences: Basic and Appllied Research (IJSBAR)*, 14(2), 25-41.
29. Razavi, S. M. H., Khosh-Chehreh, M., Kazem-Nejhad, A., & Asadi, H. (2004). Privatization in sports with an emphasis on elit sport. *Journal of Olympicism*, 4(28), 75-86. (Persian).

30. Reyhani, M., Eydi, H., & Ramzani-Nejhad, R. (2010). Study of models and process of elite athlete management. 10th Conference of University of Guilan, Guilan, Iran. (Persian).
31. Sadeghi-Arani, Z., & Mirghafoori, S. H. (2009). Analyzing the sport development situation of Iran's province over the years 2005-2006. *Research in Sport Science*, 24, 103-20. (Persian).
32. Salimi, M., Soltan Hosseini, M., & Nasr Esfahani, D. (2013). Prioritizing barriers to the development of sponsorship by private companies from elite sport on the basis of summing up the results of MADM methods using the integrated model of POSET. *Sport Management Review*, 5(21), 149-72. (Persian).
33. Saraei, M. H., Sorkh-Kamal, K., Beiranvand-Zadeh, M., & Mahini-Zadeh, M. (2011). Assess the development of Iran's provinces by using Lagit and Progit methods. *Quarterly Journal of New Perspectives in Human Geography*, 3(3), 79-92. (Persian).
34. Shafiei, Sh. (2012). Selection of the best model for ranking countries in Asian games based on neural network models, tree and k nearest neighbor algorithm. *management and development of sport*, (1)1, 27-40. (Persian).
35. Shariati Fezabadi, M., Khabiri, M., & Hamidi, M. (2012). The Relationship Between the Success of Countries at the Guanghou 2010 Summer Asian Games and Demo-Economic Factors. *Social and Behavioral Sciences*, 8, 369-74.
36. Shippi, P. (2012). Social and political factor affecting sporting success in small countries: The case of Cyprus. *Biomedical Human Kinetics*, 4, 38-44.
37. Sterken, E., & Kuper, G. (2003). Participation and performance at the olympic summer games. *Economy & Sport*, 3, 13-20.
38. Stewart, B. (2007). *Sport funding and finance*. Oxford: Butterworth Heinemann.
39. Tavakoli-Nia, J., & Shali, M. (2012). Regional inequity in Iran. *Environmental Based Territorial Planning*, 6(18), 1-15. (Persian).
40. Van Tuyckom, C., & Joreskog, K. C. (2012) Going for gold! Welfare characteristics and olympic success: An application of the structural equation approach. *Quality & Quantity*, 46, 189-205.
41. Zarabi, A., & Sheikh-Beiglu, R. (2011). Level of health development indicators province of Iran. *Journal of Social Welfare*, 42, 107-28. (Persian).

استناد به مقاله

رمزانی، رحیم، یاسوری، مجید، جوادی پور، محمد، و ملائی، مینا. (۱۳۹۷). مقایسه و تحلیل سطح توسعه یافتگی استان‌های ایران در حوزه ورزش قهرمانی. مطالعات مدیریت ورزشی، ۱۰(۴۸)، ۷۶-۱۵۳. شناسه دیجیتال: 10.22089/SMRJ.2018.1119

Ramzani Nejhada. R., Yasuri. M., Javadi Poor. M., & Mallaei. M. (2018). Comparison and Analysis of the Development Level of Iran's Provinces Competitive Sport Area. Sport Management Studies, 10(46), 153-76. (Persian). Doi: 10.22089/SMRJ.2018.1119

Comparison and Analysis of the Development Level of Iran's Provinces Competitive Sport Area

R. Ramzani Nejhadi¹, M. Yasuri², M. Javadi Poor³, M. Mallaei⁴

1. Professor of Sport Management, University of Guilan
2. Professor of Geograohy and Rural Planning, University of Guilan
3. Associated Professor of Curriculum, TehranUniversity
4. Assistant Professor of Sport Management, University of Guilan*

Received: 2016/12/04

Accepted: 2017/04/30

Abstract

The aim of this study was to compare and analysis the development level of Iran's provinces in different dimensions of competitive sport. This study is descriptive and analytic which by using 48 indicators has reviewed the development level of competitive sport of Iran's provinces in seven dimensions: human resources, financial resources, infrastructures and facilities, sporting successes, competitiveness, hosting sport events and education in 2011. Factor analysis was used to calculate mixed indicators and cluster analysis was used to determine the level of sport development of provinces. The Study of development level of the provinces in the dimensions of championship sport showed that most provinces in human resources and infrastructure and facilities were relatively developed, in competitiveness were relatively developed and less developed, in financial resources, hosting sports events and education were less developed and in sporting achievement were undeveloped. The study of the development level of Iran provinces showed all dimensions of competitive sport development follows the center-periphery development pattern. These inequities are the resultant and reflect of the socio-political factors, spatial planning system failures and incorrect policies, ignoring the integrated management of the country, lack of attention to potentials of the provinces and lack of coordination between the organizations in charge of different aspects of development.

Keywords: Championship Sport Development, Human Resources, Infrastructures and Facilities, Sporting Successes, Provinces Development

---

---

* Corresponding Author

Email: m8mallaei@yahoo.com